

Izvešće o provedenom stručnom nadzoru u Muzeju Like Gospić s naglaskom na tehničku građu

Prema odredbama Pravilnika o načinu i mjerilima za povezivanje u Sustav muzeja Republike Hrvatske (NN 16/2019) obavljen je stručni nadzor u Muzeju Like Gospić 24. studenog 2025.. Stručni nadzor, uvidom u zbirku i stalni postav obavio je matičar Goran Rajič, viši kustos – u pratnji s konzervatorom restauratorom Goranom Martinovićem. Poslovi stručnog nadzora provedeni su u prisutnosti kustosa Ivana Kovača te ravnateljice dr. sc. Tatjane Kolak. Voditeljica Zbirke oružja gđa Bunčić nije bila prisutna na inicijalnom razgovoru s kolegom Kolakom i ravnateljicom Muzeja Like Gospić. Stručni nadzor obuhvaćao je uvid u muzejske akte, način vođenja muzejske dokumentacije, stanje tehničke građe u depou te obilazak stalnog postava.

Podaci o muzeju

Muzej Like Gospić

Dr. Franje Tuđmana 3, 53 000 Gospić

Ličko-senjska županija

Broj upisnog lista: MDC-93-2019 (M-77/06)

Vrsta: opći muzej

Djelokrug: lokalni

Osnivač: Grad Gospić

Ravnateljica: dr. sc. Tatjana Kolak

U Muzeju Like Gospić od stručnog osoblja zaposleni su: ravnateljica dr. sc. Tatjana Kolak (muzejska savjetnica, arheologinja), Vesna Bunčić (muzejska savjetnica, povjesničarka umjetnosti), Ivan Kovač (kustos, povjesničar), Tara Pivac Krpanić (kustosica, etnologinja), Marija Rukavina Vranić (muzejski dokumentarist), Iva Maras (muzejska tehničarka), Tajana Maras (muzejska tehničarka, arhivarka).

Financijsko administrativnu službu pored ravnateljice sačinjavaju administrativna tajnica Matilda Šnjarić, računopolagateljica Katica Jamičić, računovodstvena referentica Marica Mihelčić.

Podružnicu Muzeja Like Gospić čini Memorijalni centar „Nikola Tesla“ u Smiljanu koji tijekom ovog matičnog nadzora nije bio posjećen.

Muzej Like Gospić osnovan je 1958., a smješten je u zgradi izgrađenoj koncem 18. stoljeća koja je služila kao stambeni prostor i ured general-pukovnika Ličke pukovnije u vrijeme Vojne granice

ZBIRKA ORUŽJA

Vrsta zbirke: povijesna

Voditeljica: Vesna Bunčić

Broj predmeta: 70

Vrsta građe: hladno i vatreno oružje

Teritorij: Lika

Vremensko razdoblje: novi vijek

Materijal: čelik, željezo, drvo, kost

Zbirka oružja broji 69 predmeta, od toga 44 primjerka vatrene oružja, dok ostalo pripada kategoriji hladnog oružja s pripadajućim koricama. Među eksponatima Zbirke osobito je vrijedna puška "dalmatinska", na kremen iz 18. st., koja je pripadala posljednjem ličkom hajdučkom harambaši Lazi Škundriću, bogato urešena gravurama biljne ornamentike s tragovima srebra i signaturom majstora s arapskim tekstom. Blistav primjerak hladnog oružja je jatagan s koricama (turska sablja, dimiskija) koji je izrađen krajem 18. ili početkom 19. st. Sječivo mu je ukrašeno reljefnom ornamentikom i tauširano srebrom, s izrekama iz Kurana te signaturama majstora oružara i vlasnika jatagana. Većina ostalih primjeraka uobičajeni su tipovi hladnog i vatrene oružja iz 19. do sredine 20. st..

Utvrđeno stanje:

Depo muzeja i stalni postav su čisti, bez prašine i tragova vidljive vlage. Predmeti koji su izloženi u stalnom postavu (hladnjak M. Trstenjak, kabinet gramofon, glazbeni automat) su u dobrom stanju.

Svi predmeti Zbirke oružja su inventarizirani no potrebno je dopuniti i uskladiti unose prema odredbama Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja dokumentacije o muzejskoj građi i muzejskoj djelatnosti te načinu ostvarivanja uvida u muzejsku građu i dokumentaciju.

Većina građe je smještena u kartonske kutije u podrumu zgrade u nekoliko priručnih čuvaonica/depoa. Muzeju su potrebni adekvatni prostori s odgovarajućim mikroklimatskim uvjetima, te saniranje stanja u postojećim čuvaonicama za što treba tražiti pomoć osnivača grada Gospića. Preporuka je da se za predmete izrade nove inventarne kartice s plastificiranim omotom.

Dio predmeta zatečen u čuvaonici iza tradicionalne ličke kuće brvnašice nije inventariziran, a budući im je provenijencija po riječima kustosa Ivana Kolaka neupitna, potrebno je građu determinirati i inventarizirati (radioaparat, stolni automatski telefon Iskra, šivaća mašina, vojni induktorski telefonski aparat, aparat za glačanje, krplje, vreteno, stap za maslo, preslica itd.)

Potrebno je žurno izvršiti reviziju sukladno zakonskim odredbama te je gospođa Kolak informirala kako je Povjerenstvo za provođenje revizije formirano te će njeno provođenje uslijediti u najskorijem mogućem razdoblju.

Muzej Like Gospić trenutno nema Izjavu o politici prikupljanja predmeta te je nužno istu donijeti. Dostavljen je primjerak Izjave o politici skupljanja predmeta Tehničkog muzeja Nikola Tesla kao orijentacijski dokument za tehničku građu gospođi ravnateljici dr. sc. Tatjani Kolak.

Zaključak:

Uzimajući u obzir gore navedene preporuke i smjernice, smatram kako je prioritet dopuniti i uskladiti unose u programu M++ i pokrenuti reviziju muzejskih zbirki te zatim inventarizirati trenutno neinventariziranu građu.

Posebno je pitanje sanacije čuvaonica koja zahtijeva hitan angažman najprije same muzejske ustanove, a zatim i osnivača.

Satni mehanizam s kapele Sv. Roka, koji je u vrlo lošem stanju – je potrebno restaurirati i smjestiti u čuvaonicu. Blagajnu s bogato ukrašenim kućištem, mehaničkim tipkama i oznakama valute (krune i filiri) je potrebno čim prije smjestiti u prostoriju s odgovarajućim mikroklimatskim uvjetima.

Muzeju nedostaje kako stručnog, tako i tehničkog osoblja. **Nužna je aktivna potpora i angažman osnivača oko realizacije projekata koji će unaprijediti rad glavne gradske muzejske ustanove.**

S obzirom kako je sama zgrada služila potrebama Ličke pukovnije, zaista je šteta što ne postoji uređeni dio postava koji evocira razdoblje Vojne granice te uz izložene autentične i vrlo vrijedne predmete apostrofira taj nedvojbni važan dio naše povijesti.

Potrebno je obratiti pažnju na sljedeće:

1. Upravljanje pristupom čuvaonicama

Nužno je uspostaviti strogi režim zaduživanja ključeva te voditi cjelovitu i ažurnu evidenciju svih ulazaka i izlazaka iz čuvaonica. Evidencija mora biti dostupna za uvid i redovito se arhivirati.

2. Postupci zaštite drvene građe

Svu drvenu građu neovisno o tome je li inventarizirana, potrebno je podvrgnuti potpunoj fumigaciji. Trenutne pozicije većine predmeta omogućuju nesmetanu provedbu postupka (tvrtnice poput Agrosan i Sanitacija d.o.o.). Nakon fumigacije nužno je provoditi periodične kontrole stanja predmeta radi praćenja eventualnih bioloških aktivnosti.

3. Uređenje i održavanje čuvaonica

Preporučuje se održavanje čistoće i reda u svim čuvaonicama, uz osiguravanje maksimalne dostupnosti predmeta. Predmete smještene na policama potrebno je dodatno zaštititi od mogućeg pomicanja ili pada. Za adekvatnu konzervatorsku zaštitu preporučuje se korištenje Tyvek platna za omatanje, polietilenskih vrećica za sitne predmete te muzejske pjene za krhke i osjetljive predmete.

4. Prijemna soba i karantena

Potrebno je uspostaviti posebnu prijemnu sobu za predmete koji još nisu inventarizirani. Također se preporučuje uvođenje karantenskog prostora, osobito za drvenu građu i predmete nepoznatog stanja, kako bi se smanjio rizik od prijenosa štetnika i kontaminacije.

5. Zbirka oružja

Predmete iz zbirke oružja potrebno je premjestiti u prostor s nižom relativnom vlagom. Radi dugoročne zaštite preporučuje se spremanje oružja u beskiselinske kutije te omatanje Tyvek materijalom.

6. Praćenje mikroklimatskih uvjeta

U stalnom postavu i u čuvaonicama nužno je svakodnevno voditi evidenciju o temperaturi i relativnoj vlazi pomoću termohigrometra. Zabilježene podatke treba pohranjivati i analizirati, te pravovremeno reagirati u slučaju odstupanja od preporučenih vrijednosti.

Goran Rajič

Goran Rajič, viši kustos

Fotografije

Foto 1. Zbirka oružja smještena u kartonske kutije u podrumu muzeja

Foto 2. Gramofon u stalnom postavu Muzeja Like Gospić

Foto 3. Neinventarizirana građa u pomoćnoj čuvaonici Muzeja Like Gospić

Foto 4. Priručna čuvaonica Muzeja Like Gospić

Foto 5. Blagajna u priručnom spremištu